

prvé stolice zjistil, zdůrazniv, že žalobkyně, byvši několikrát lékařsky ohledána, utrpěla na své pověsti. Dovolatel sice tvrdí, že nemusila žalobkyně ani její zákonní zástupci věc trestnímu soudu udati, a že by pak celá věc nebyla přišla ve veřejnou známost, ale ani tím není přerušena příčinná souvislost mezi jeho činem a škodou z něho vzešlou. Odvolací soud míní, že v tomto případě nejde ještě o hmotnou škodu, ježto žalobkyně v době trestního činu byla 14 let a v čase podání žaloby teprve 16letá, kdy provdání není ještě úplně jistým, a málo kdy se uskutečňuje; proto prý žalobkyni dosud hmotná škoda nevznikla, a lze prý škodu zjistiti, až se otázka sňatku žalobkyně stane aktuální. Odvolací soud patrně řídil se rozhodnutím tohoto Nejvyššího soudu čís. 2750 sb. n. s., ale tam šlo o osobu nedospělou, v době zneuctění 11letou a v čase žaloby teprv 13letou, tedy ve věku, kdy provdání není ještě vůbec možno a nemůže býti ani stíženo a kdy tedy z důvodu zneuctění hmotná škoda ještě nemohla vzejíti. Něco jiného jest v případě, o nějž tu jde, když žalobkyně v čase rozsudku první stolice byla již ve věku 16 let a 4 měsíců a když možnost sňatku a zejména i navázání známosti, vedoucí k pozdějšímu sňatku, nejsou vyloučeny. K vývodům žalovaného v dovolací odpovědi, že prý zneuctění žalobkyně po řadě let, kdy bude moci ještě pomýšletí na sňatek, propadne úplnému zapomenutí, dlužno podotknouti, že vývody tyto jsou pouhou domněnkou žalovaného, k tomu ještě nezávažnou, ježto, jak řečeno, jest zmenšení naděje na sňatek již nyní aktuální. V každém tedy případě přísluší žalobkyni nárok na náhradu škody, vzešlé zmenšením naděje na zaopatření sňatkem.

Čís. 6103.

Kratší lhůta §u 575 c. ř. s. platí pouze ve sporech z nájmu nemovitostí. Právo, užívati místa na průčelní zdi domu, jest právem užívacím a neplatí ve sporu o ně kratší lhůty §u 575 c. ř. s.

Nemá-li živnostník místnosti do ulice, musí aspoň vývěsní štíty přijíti do ulice. Majitel domu jest povinen, pronajal-li živnostníku místnosti ve svém domě, by mu vykázal také přiměřené místo na uliční zdi domu, kde by umístil své firemní návěští a nelze ve vyhovění této povinnosti majitelem domu spatřovati pouhou výprosu.

(Rozh. ze dne 8. června 1926, Rv I 265/26.)

Žalobce, čalouník, měl v zadním traktu domu žalovaných najatu přízemní místnost a v ní zařízený čalounický závod. Ježto žalovaní nechtěli trpěti, by žalobce umístil svou firmu na průčelní stěně domu, domáhal se na nich žalobce, by bylo uznáno právem, že jsou žalovaní povinni trpěti, by žalobce měl vyvěšenou na západní zdi domu žalovaných velkou firemní tabuli v národních barvách s dvěma ukazovateli po stranách a zarazil za tím účelem do zdi potřebné skoby. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly. N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolání potud, že uznal právem, že žalovaní jsou povinni trpěti, by žalobce měl vyvěšenou na západní zdi domu č. p. 279 velkou firemní tabuli v národních

barvách a zarazil za tím účelem do zdi potřebné skoby, zamítl však žalobu, pokud žádala, by bylo uznáno právem, že firemní tabule opatřená býti má po stranách dvěma ukazovateli.

D ů v o d y:

Nejprve dlužno rozřešiti otázku, podáno-li dovolání včas. Odpůrci totiž v dovolacím sdělení uplatňují, že podáno bylo pozdě, ježto prý tu platí podle § 575 c. ř. s. lhůta 8denní a ne 14denní, ve které je žalobce podal. Žalobce má najaty místnosti ve dvoře a ve sporu jde o umístění vývěsní tabule v průčelí uličním. Žalobce ovšem tvrdí, že právo k umístění dvou vývěsních tabulí («firem») na průčelí domu zřízeno mu bylo již nájemní smlouvou, ježto si je prý již v ní vyjednal, avšak nižší stolice zjistily, že se tak nestalo, nýbrž že teprve po žalobcově nastěhování do najatých místností, tedy teprve za trvání nájemního poměru dovolili mu žalování svým správcem domu Karlem Z-em příslušné návěsní tabule vyvěsiti, a dlužno tudíž vycházeti z tohoto zjištění stavu věci, třeba že rozdíl není podstatný a věc měla by se stejně, i kdyby toto svolení k vyvěšení návěsních štítů bylo uděleno bývalo hned v nájemní smlouvě, jen když by umluvené nájemné nebylo úplatou také za právo vývěsní. Předmětem nájmu, pro něž platí nájemní řízení upravené v §u 560 a násl. c. ř. s., mohou býti jen věci nemovité; co se týče výpovědi, praví to § 560 výslovně, ale pak se rozumí již samo sebou, že to platí také o příkazu k odevzdání nebo převzetí najaté věci dle §u 567 a důsledně i o žalobách dle §u 567 čtvrtý odstavec a §u 574 (arg. § 573) c. ř. s. Jen ve sporech z těchto výpovědí, příkazů a žalob platí tedy řízení nájemní a tudíž i kratší lhůty §u 575 c. ř. s. Ohledně movitých věcí zůstal v platnosti § 1116 obč. zák. V souzeném případě jsou předmětem nájmu místnosti v zadním traktu (ve dvoře) a část dvora. Nemůže ovšem býti pochyby, že předmětem nájmu může býti i místo na zdi na př. k vyvěšení výkladní skříně, nebo také místo na návěsním sloupu k přilepování plakátů a pod., tedy také místo na zdi k vyvěšování firemních desek. A tu by nastala otázka, zdali i takovýto nájem spadá pod předpisy § 560 a násl. c. ř. s., když jeho předmětem je jakkoli ne sice zeď nebo sloup, ale přece místo na zdi nebo sloupu, tedy na věci nemovité. Ale tuto otázku netřeba řešiti, objeví-li se, že nejde o nájem, nýbrž o právo užívací. Nájem totiž předpokládá placení nájemného (činže), zde však taková úplata umluvena nebyla, ani se to nezjistilo, ani se to vůbec netvrdí, nejde tedy o nájem. Jaké to tedy je právo. Na tuto otázku odpovídá § 313 obč. zák. řka, že se držby práva nabývá podle různé povahy třemi tam vytknutými způsoby, mezi nimiž druhý záleží v tom, že kdo cizí věci se svolením toho, komu náleží, upotřebí ve svůj prospěch. § 313 obč. zák. ovšem mluví jen o nabytí držby, neboť ten, kdo upotřebení věci dovolil, nemusí býti vždy zrovna vlastník, nýbrž také jen více méně bezelstný držitel a i o něm platí, že mu věc «náleží», ježto jeho právo proti všem třetím vyjma držitele silnějšího je zrovna tak dobré jako vlastnictví. Nebo také může sice upotřebení dovoliti vlastník, ale prohlášení jeho, tedy i případná smlouva, může býti neplatná, na př. protože není k právním činům způsobilým, nebo že byl zaujat omylem

a pod. Jestliže však dopustil užívání vlastník a prohlášení je platné, nabývá se nejen držby, nýbrž přímo práva, jež je chráněno žalobami petitorními. Právo, užívatí místa na průčelní zdi domu, jest tedy právem užívacím (usus) ve smyslu §u 478 a 504 obč. zák. Meze takového práva mohou býti vedeny velmi úzce, to závisí právě od vůle stran, vyjádřené v právním jednání. V souzeném případě omezeno právo to na upotřebení vyvěšením návěstních tabulí. Nejde tu tedy o spor nájemní, nýbrž o spor o právo užívací. Kdyby bylo právo to bývalo propůjčeno už samou smlouvou nájemní, jejíž předmětem byly místnosti v zadním traktu a část dvora, bylo by ovšem pochybno, zda nejde tu o nájem, t. j. zda umluvená nájemní činže neplatí se právě také za užívání místa v průčelní zdi, a řešení mohlo by býti velmi těžké. Platí tedy lhůta 14-denní a dovolání podáno včas.

Ve věci samé předeslati sluší, že spisů sporu o rušenou držbu C VII 979/24 strany se dovolávaly a soud obsah jich při jednání konstatoval, takže týž tvoří součástku projednání. Odmítnouti dlužno náhled odvolacího soudu, že při svolení daném žalobci vlastníky domu (správcem) k vyvěšení firemních desk šlo o pouhou výprosu, která svolovatele neváže. Neboť jde-li, jak ukázáno, o nabytí držby a práva i proti dovolujícímu dle §u 313 obč. zák., nemůže jíti o pouhé prekarium, protože tím se proti dovolujícímu ani držby nenabývá (§ 345, 347, 1464 obč. zák.), neřku-li práva. I o prekaristovi sice platí slova §u 313 obč. zák., že z dopuštění majitele věci ke svému prospěchu jí upotřebuje, ale platí o něm ještě něco dále, co právě nabytí práv proti dopouštějícímu vylučuje, že totiž dopouštějící vyhradil si kdykoliv právo odvolání, neboli, že jak to § 974 obč. zák. vyjadřuje, ani doba ani účel užívání nebyly určeny. Že by však bylo bývalo v úmyslu stran, aby vlastníci domu mohli svolení své kdykoliv odvolati a žalobci právo vývěsu znemožniti, to sice žalovaní vlastníci domu ve sporu tvrdili a sice těmi slovy, že mu k tomu svolili jen z »ochoty«, avšak, že by to bylo v prohlášení, jímž svolení uděleno, tak onak výrazu došlo, nebo že by tu byly ty a takové průvodní okolnosti, z nichž by to plynulo, takového ani nic tvrzeno nebylo ani v průvodním řízení na jevo nevyšlo. Skutečně také odvolací soud výrok svůj, že jde o výprosu, na žádné vážné skutečnosti nezaložil, žádnými rozhodnými indiciemi nedoložil, takže jde u něho o pouhou domněnku, na kterou však rozhodnutí stavěti nelze. Že žalobce proti opravě domu ničeho nenamítal a desky sňal, by se oprava provésti mohla, není přece žádný indic, že to žalobce mínil jen jako výprosu, neboť opravě domu (fasády) přece odporovati nemohl. Jestliže však po opravě fasády správce domu »svolil« k opětovnému umístění desk (ale prý menších), je to naprosto ničím, když, jak sám odvolací soud zjišťuje, žalobce o nějaké svolení nově nežádal a tedy svému právu průvodním svolením nabytému nijak nezadal. Naopak jsou tu skutečnosti, jež výprose rozhodně odporují. Žalobce je živnostníkem odkázaným na své zákazníky, nouze bytová však ho přinutila, že se musil se svou živností umístiti ve dvoře, kde o něm ovšem živá duše neví, pak-li neumístí na průčelní straně domu, tedy na uliční zdi, nějaké návěstí dávající obecnstvu na vědomí, že i on se se svou živností v domě nalézá, ale ve dvoře. A k tomuto návěstí jest dokonce dle §u 44 živn. řádu po-

vinen, neboť ten předpisuje, že každý živnostník musí na své provozovně nebo na svém bytě umístiti přiměřené poznačení své živnosti, které dle ustálené praxe může náležeti v návěští osobním (jméno) i věcném (předmět). Ovšem, nemá-li živnostník ani provozovny ani bytu, vůbec místnosti, kde obecnostvo přijímá, do ulice, rozumí se samo sebou, že aspoň vývěsní štíty mají přijíti do ulice, ježto to potřeba káže, této potřebě tedy chce zákon vyhověti, když nařizuje vývěsní štíty za povinnost. Nemá-li tedy živnostník místnosti do ulice, nezbyvá, než aby v ulici měl štít, který jeho zastrčené umístění v domě obecnostvu označuje. Tomu-li tak, vyplývá z toho povinnost pronajímatele, když živnostníka do svého domu přijme, by mu také přiměřené místo na uliční zdi domu vykázal, kde by své firemní návěští umístil. Tato povinnost však vylučuje, by, když ji pronajímatel splní, mohlo se zároveň říci, že právo jí odpovídající zřizuje živnostníkovi v nájem přijatému jen prekaristicky, bez závazku, na libovolné odvolání; toť bylo by přímo nelogickým rozparem, neboť, je-li to závazek, nemůže to býti nezávazné. V tento rozpor tedy odvolací soud upadl. Svolil-li tedy správce domu, by nájemník na průčelní zdi vyvěsil si firemní desky, je tím zřejmě udána i doba (po čas nájemního poměru) i účel užívání (§974 obč. zák.). Jaké svolení však správce žalobci dal, o tom níže. Jestliže však vlastník má povinnost, tedy povinnost ta trvá, pak-li nájemník k omezení nesvolí, pořád v tom objemu, v jakém jí sám (vlastník) původně uznal a nemůže jí svémocně omezovat. Ze skutkových zjištění dovodil pak odvolací soud, že žalobce má právo na vodorovnou firmu podstatně takovou, jaká byla ta, kterou tam měl před opravou fasády. Ta byla ovšem o něco kratší, avšak za to mnohem vyšší (širší), protože visíc od půle prvního okna do půle zakrývala až vlys (řimsu), což právě se správci domu nelíbilo, pročež chtěl, aby vodorovná tabule byla menší (nižší). Té vadě sporná tabule odpomohla. Avšak vodorovná tabule, o niž jde, v jednom směru nevyhovuje zase jinak a jest protismluvná, to jest, má na obou stranách ruce ukazující dolů do přízení, takže každý pozorovatel musí myslet, že majitel firmy bydlí zrovna dole v přízemí v těch oknech, na něž ruce ukazují, což, jak správce domu ve sporu pro rušenou držbu udal, má za následek znepokojování přízemních nájemníků, čímž patrně chtěl říci, že zákazníci žalobcovi ho tam hledají. Nebylo však ani tvrzeno, že na vodorovné tabuli, kterou před opravou fasády žalobce vyvěšenu měl, ony dvě ruce namalovány byly. Pro tuto vadu nemůže tedy tato tabule býti schválena, nýbrž musí žalobce, nedohodne-li se s vlastníky domu jinak, držeti se v mezích nabytého práva a umístiti tabuli nezávadnou. Jinak však závady není, zejména též ne co do barev, neboť národní barvy nemohou jí býti. O nějakou jinou vlastnost vývěsní firmy, než o její barvy mimo ony dvě ruce (ukazovatele) podle obsahu žalobní prosby však nejde. Poněvadž tedy žalobce právo na vodorovnou velkou tabuli má, ale ne s uvedenými rukami (ukazovateli), bylo tak uznati, jak se stalo.

Čís. 6104.

Soud vyšší stolice nemůže se zabývati námitkou nepřipustnosti pořadu práva a rozsouzené rozepře, jimž soud první stolice nevyhověl,